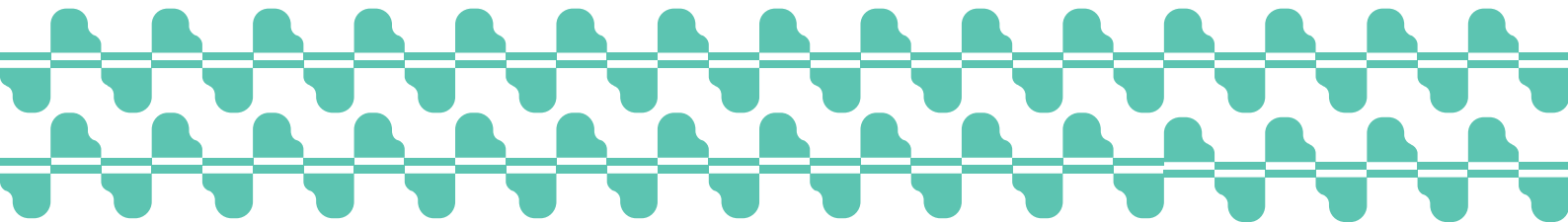

TALOUSARVIO 2026

Hyvinvointilautakunta 24.9.2025

SISÄLTÖ

HYVINVOINNIN PALVELUALUE	3
<i>Keskeiset palvelut</i>	3
<i>Muutokset toimintaympäristössä ja toiminnassa 2026–2029</i>	5
<i>Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2025-26</i>	6
<i>Sitovat taloustavoitteet</i>	6
<i>Investoinnit</i>	7
<i>Keskeiset suoritteet ja tunnusluvut</i>	7
TYÖTTÖMYYSTURVA-JA TYÖLLISYYSALUEOSUUS	8
<i>Keskeiset palvelut</i>	8
<i>Muutokset toimintaympäristössä ja toiminnassa 2026–2029</i>	8
<i>Sitovat taloustavoitteet</i>	8
<i>Keskeisen suoritteet ja tunnusluvut</i>	8

1. Kooste riskikartoituksista

Hyvinvoinnin palvelualue

Keskeiset palvelut

Hyvinvoinnin palvelualue edistää kaupunkilaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä kaupunkilaisten osallisuutta ja vahvistaa kulttuuri- ja tapahtumatoimintaa. Lisäksi palvelualue tukee asukkaiden osaamista ja työllistymistä ja luo edellytyksiä elämysten kokemiseen, itsensä kehittämiseen sekä harrastamiseen. Kaikilla toimilla vahvistetaan kaupungin elinvoimaa. Tavoitteellinen ja tuloksellinen työskentely vahvistuu yhteisellä tekemisellä kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti. Työtä tehdään ennakoimalla, ohjaamalla ja voimavaroja oikein kohdentamalla. Ihmisten osallisuus on työssä tärkeässä roolissa, samoin järjestöjen ja yhdistysten sekä muiden sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö.

Palvelualue huolehtii tiedon tuottamisesta laajasti hyvinvointiin liittyen. Samalla se koordinoi kaupungin strategiaa toteuttavaa poikkihallinnollista hyvinvointityötä hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmalla. Suunnitelman toteutumista seurataan talousraportointiin liittyvässä hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksessa.

Johto

Palvelualueen johto koordinoi palvelualueen yhteisiä kehittämistoimia tuottamalla tietoa hyvinvointiin liittyvistä teemoista. Järvenpään tavoitteena on olla edelläkävijä hyvinvoinnin ja terveyden (hyte) edistämisessä, mikä tarkoittaa poikkihallinnollisten, monialaisten hyte-perusrakenteiden vahvistamista, uudenlaisten menetelmien käyttöönottoa, viestinnän ja tiedolla johtamisen tehostamista sekä aktiivista toimintaa verkostoissa.

Palveluverkkosuunnitelma on kaiken toteutettavan toiminnan pohjana niin palvelujen kuin tilojen osalta. Palveluverkon päivityksestä tehdään valtuustossa päätös vuoden 2026 aikana.

Hyvinvointialueen ja sen kuntien alueellista yhteistyötä jatketaan vahvalla hyte-työllä ja palveluketjujen toimivuutta edistetään.

Järvenpää toimii vastuukuntana kuuden kunnan (Hyvinkää, Järvenpää, Nurmijärvi, Mäntsälä, Pornainen ja Tuusula) kesken muodostuvassa Keski-Uudenmaan työllisyysalueella. Kaupungin palvelujen yhteensovittamista jatketaan kokonaisuuteen lainsäädännön mukaisesti alueen elinvoiman lisäämiseksi.

Yhteisöllisyys ja elinikäinen oppiminen

Yhteisöllisyyden ja elinikäisen oppimisen avainalueeseen kuuluvat

- lapsiperheiden palvelut,
- nuorisopalvelut,
- osaamisen ja työllisyyden palvelut,
- kotoutumispalvelut ja
- Järvenpään Opisto.

Avainalueen toimintaa ohjaavat muun muassa kuntalaki (410/2015), nuorisolaki (1285/2016) ja laki kotoutumisen edistämisestä (392/2023). Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) vaatii palvelualueen palvelujen yhteensovittamista kokonaisuuteen. Laki vapaasta sivistystyöstä (1998/632) ohjaa kansalaisopiston toimintaa. Kansalaisopisto voi toteuttaa kotoutumista ja työllistymistä edistäviä koulutuksia sekä kunnalle että työllisyysalueelle. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä määrittää kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Avainalue toteuttaa erityisesti kaupunkistrategian kohtaa Ajoissa auttaminen kohdentamalla ammatillista ohjausta ja neuvontaa eri puolilla kaupunkia sitä tarvitseville mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Hyvinvointialueen ja kuntien erilaiset roolit ja mahdollisuudet huomioidaan palvelujen toteuttamisessa. Avainalueen palveluilla on merkitystä myös strategian painopisteiden Kukoistava kaupunki sekä Kasvun paikka ihmisille ja yrityksille toteutuksessa, koska hyvinvoivat asukkaat ovat elinvoimaisen kunnan edellytys.

Hyvinvoinnin edistäminen on avainalueen perustehtävä. Eri ympäristöissä tapahtuvan kohtaamisen ja palvelujen keinoin tuetaan kuntalaisten hyvinvointia, vahvistetaan osaamista, työllisyyttä sekä osallisuutta. Palveluissa toteutetaan neuvontaa ja ohjausta eri ikäisille.

Avainalueen toiminnot kytketään yhä paremmin uudistuneeseen TE-kokonaisuuteen. Kotoutumislain kokonaisuudistus 2025 toi mukanaan myös uusia tehtäviä. Teemoihin liittyen tullaan linjaamaan, miten Järvenpään Opiston toiminta olisi taloudellisten ja muiden resurssien puitteissa parasta toteuttaa, jotta se vastaa vapaalle sivistystyölle asetettuihin tavoitteisiin tulevaisuudessa. Hyvinvointialueen kanssa jatketaan yhteistyötä sovituissa rakenteissa ns. yhdyspintaryhmissä. Yhteisistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteistä ja yhteistyöstä sovitaan vuosittain lakisääteisissä hyte-neuvotteluissa, joista palvelualue vastaa.

Liikunta ja kulttuuri

Liikunnan ja kulttuurin avainalueeseen kuuluvat

- liikuntapalvelut,
- kirjastopalvelut,
- museopalvelut,
- Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto,
- Järvenpää-talon toiminta ja
- kulttuuri- ja tapahtumapalvelut.

Avainalueen toimintaa ohjaavat muun muassa laki yleisistä kirjastopalveluista (1492/2016), laki taiteen perusopetuksesta (633/1998), museolaki (314/2019), liikuntalaki (390/2015) ja laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019).

Liikunnan ja kulttuurin avainalueella on tärkeä rooli kaupungin imagon kirkastamisessa, yhteisöllisyyden kehittämisessä sekä alueen elinvoiman lisäämisessä. Avainalue toteuttaa erityisesti kaupunkistrategian kohtaa Kukoistava kaupunki tuottamalla osaksi kaupunkilaisten arkea monipuolisia, eri asiakasryhmille suunnattuja kulttuuri- ja liikuntapalveluja sopeuttaen toimintaa resurssien hyönteeseen. Strategian kohtaa Kasvun paikka ihmisille ja yrityksille avainalue toteuttaa kehittämällä houkuttelevaa kulttuuritarjontaa ja liikuntapuiston olosuhteita. Villa Kokkosta kehitetään kansainvälisen kulttuurimatkailun kärkenä ja Suvirannan museointihanketta edistetään.

Avainalueen tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin lisääminen kulttuurin ja liikunnan keinoin. Kulttuurin ja liikunnan teemat osana kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa 2026-2029 astuvat voimaan. Liikunnan tavoitteena on edistää kaupunkilaisten liikunnallista elämäntapaa läpi elämänkaaren. Kulttuurin tavoitteena on vahvistaa kulttuurin saavutettavuutta ja esteettömyyttä sekä mahdollistaa tapahtumien järjestäminen kaupungissa, ja sitä kautta lisätä kulttuurihyvinvointia. Uniikki kulttuuriperintö tehdään näkyväksi kehittämällä museoiden toimintaa ja edistämällä taidemuseon tilahanketta. Lisäksi avainalueen tavoitteena on monipuolisen yhteistyön lisääminen ja digitaalisten palvelujen edelleen kehittäminen erityisesti museossa ja kirjastossa (KOHA ja kansallinen yleisten kirjastojen e-kirjasto).

Vuonna 2026 Järvenpää täyttää 75 vuotta ja sen kunniaksi avataan Järnefeltin jalanjäljillä -taidereististö Järvenpään keskusta-alueelle paikallisten iloksi ja houkuttelemaan kulttuurimatkailijoita. Myös kuvanveistäjä Erkki Erosen syntymästä tulee 100 vuotta.

Muutokset toimintaympäristössä ja toiminnassa 2026–2029

Viimeisimmän Terve Suomi-tutkimuksen valossa keskiuusimaalaiset aikuiset voivat pääasiassa hyvin ja asuinalueeseen ollaan tyytyväisiä ja elämä koetaan turvalliseksi. Elämänlaadun erittäin hyväksi kokevien aikuisten määrä on laskenut.

Valtaosa nuorista voi hyvin, mutta huolta herättää mielenterveyteen liittyvät haasteet ja yksinäisyyden kokeminen. Osalla nuorista koronapandemian vaikutukset ovat näkyneet kasvavana levottomuutena ja jopa aggressiivisuutena. Myönteistä on se, että merkittävä osa, 94 % lapsista ja nuorista harrastaa jotain kerran viikossa vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan. Järvenpään oppilaskyselyn (2024) mukaan alaluokkien oppilaista merkittävä osa osallistuu ohjattuun harrastustoimintaan ja useimmat harrastavat jotain omatoimisesti. Yläluokkien oppilaista puolestaan hieman yli puolet osallistuu ohjattuun toimintaan ja yli 70 % harrastaa jotain omatoimisesti. Järvenpäässä onkin viimeiset vuodet panostettu voimakkaasti Jäke harrastaa -toiminnan kautta maksuttoman harrastamisen mahdollistamiseen. Lasten ja nuorten fyysistä toimintakykyä tarkastelevan vuoden 2024 Move!-mittausten tulokset ovat Järvenpään osalta laajan mittaushistorian parhaimmat ja koko maahan verrattuna liki kymmenen prosenttiyksikköä paremmat kuin maassa keskimäärin. Mittaustuloksissa havaitaan parannusta edellisvuoteen joka ikäluokassa, sekä tytöissä että pojissa.

Tuoreen kansallisen terveysindeksin mukaan sairastavuus Järvenpäässä on koko maata matalammalla tasolla, mutta hieman hyvinvointialuetta yleisempää. Tapaturmaindeksi on selvästi muuta maata ja hyvinvointialuetta alhaisempi. Alkoholisairastavuus on muuta maata ja hyvinvointialuetta yleisempää. Alkoholi, huumeet sekä itsemurhat ovat Järvenpäässä suurin ehkäistävissä oleva kuolinsyy. Miehillä ennen aikaisia kuolemia on yli kaksinkertainen määrä naisiin verrattuna. Aikuisväestö liikkuu liian vähän ja syö yksipuolisesti. Vain puolet aikuisista kokee itsensä onnelliseksi, terveyteen liittyviä huoliakin on. Yleinen hintojen nousu ja inflaatio sekä hallituksen leikkaukset eri etuuksiin kuormittavat ihmisten taloutta ja sosiaaliturvan leikkaukset osuvat erityisesti lapsiperheisiin. Lähes joka neljäs keskiuusimaalainen aikuinen on joutunut tinkimään ruuasta, lääkkeitä ja lääkärikäynneistä rahanpuutteen vuoksi. Iäkkäiden kuntalaisten määrän kasvu sekä hyvinvointi- ja terveyserot tuovat haasteita hyvinvointia ja terveyttä edistäville palveluille.

Eriarvoisuuden tila Suomessa 2024 -raportin mukaan suomalaisten kokema hyvinvointi on heikentynyt poikkeuksellisen paljon kaikissa väestöryhmissä. Tämä voi ennakoida ongelmien kasautumista, joiden ratkaiseminen on vallitsevassa tilanteessa haastavaa.

Hallituksen budjettiriihessä päättämät talouden sopeuttamistoimenpiteet aiheuttavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimialalla haasteita muiden muassa sote-järjestöjen valtionavustusten leikkaamisella. Järjestöt tuottavat yhteiskuntaan monenlaista hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta sekä turvallisuutta ja vakautta edistävää toimintaa. Leikkaukset tulevat näkymään eritoten niissä toiminnoissa, joilla ehkäistään ongelmien vaikeutumista ja julkisten palvelujen kuormitusta. Kuntatasolla tämä tulee näkymään kasvavana paineena korottaa avustussumma-rahajoja yhdistysten toimintaedellytysten turvaamiseksi. Kun myös liikunnan, kulttuurin ja taiteen määrärahoja

esitetään leikattavaksi, heikkenee keskeinen hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävä toimintakokonaisuus ja kulttuurin saavutettavuus heikkenee.

Vapaan sivistystyön valtionosuudet ovat pienentyneet viime vuosina, mikä vaikuttaa Järvenpään Opiston toimintaedellytyksiin. Myös opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleva ehdotus taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön ja rahoitusmallin uudistamiseksi tulee vaikuttamaan opiston toimintaan. Uuden lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027. Kotoutumisen edistämisestä kunnalle ja hyvinvointialueelle maksettavan laskennallisen korvauksen maksuaikaa lyhennetään, jonka vuoksi korvausten määrä vähenee suunnittelukaudella. Hallitusohjelmassa mainitut sosiaaliturvan ja kansainvälisen suojelun muutokset tulevat lisäämään maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontatarvetta. Hallitusohjelma sisältää myös kirjauksen kuntoutuksen työtoiminnan järjestämisvastuun siirrosta hyvinvointialueilta kunnille vuoden 2027 alusta. Muutos edellyttää kaupungin ja Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystalouden yhteistä valmistelua, palvelun mahdollisimman häiriöttömän jatkuvuuden turvaamiseksi.

Työvoimapaikojen rahoitus- ja palvelurakennemuutos merkitsi työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun siirtymistä kunnille vuoden 2025 alusta. Järvenpää toimii Keski-Uudenmaan työllisyysalueen vastuukuntana. Kokonaisuus on suhdanneherkkää ja erityisesti työllisyystilanteen jyrkkä huononeminen vuoden 2025 aikana vaikuttaa tilanteeseen ainakin vielä vuonna 2026 negatiivisesti.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2025-26

Palvelualue	Valtuustoon nähteen sitovat strategiset tavoitteet 2025-26	Päämäärä
HYVO	Kehitämme monipuolisia kohtaamisen mahdollisuuksia eri ikäisille erilaisissa elämäntilanteissa oleville.	J1
	Edistämme kaupunkilaisten mahdollisuutta olla kulttuurin kokijoina ja tekijöinä.	J1
	Järjestämme tuloksellisia osaamisen kehittämistä ja työllistymistä edistäviä palveluja.	J2
	Järjestämme ohjausta ja neuvontaa sitä tarvitseville mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.	J3
	Kansallisen lapsistrategian tuloksia, hankkeita ja rahoitusmahdollisuuksia hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan tukemaan kaupungin HYTE-työtä.	J3
	Painotamme lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin sekä lasten oikeuksien teemoja osana Terve kunta -verkoston toimintaa.	J3
	Edistämme hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toimenpiteitä	T1

Sitovat taloustavoitteet

HYVINVOINTI 1000 €	TP 2024	TPE 2025	TA 2026	2027	2028	2029	Yht. 26-29
Toimintatuotot	6 946	6 198	4 635	4 553	4 490	4 490	18 167
Valmistus omaan käyttöön	25	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-19 285	-17 911	-18 170	-18 396	-18 263	-18 473	-73 303
Toimintakate	-12 314	-11 713	-13 535	-13 843	-13 773	-13 984	-55 135
muutos-%		-4,9 %	15,6 %	2,3 %	-0,5 %	1,5 %	

Hyvinvoinnin palvelualueen kehys muuttuu vuoteen 2025 verrattuna seuraavasti:

- Toimintatuotot ovat kehyksessä 1 563 000 euroa pienemmät kuin vuoden 2025 tilinpäätösennusteessa. Tämä johtuu ennen kaikkea vuodelle 2025 kirjattavien kotoutumiskorvausten merkittävästä ylittymisestä.
- Toimintakulujen muutos suhteessa vuoden 2025 tilinpäätösennusteeseen on kehyksessä 259 000 euroa toimintakulujen kasvua.
- Toimintakate heikkenee vuoden 2025 tilinpäätösennusteeseen nähden 1 822 000 euroa

Hyvinvoinnin palvelualueen kehyksessä on sisällä siirtomäärärahoja vuoden 2024 talousarvion alittumisesta 234 000 euroa vuodelle 2026 ja 233 000 euroa vuodelle 2027.

Hyvinvoinnin palvelualueen kehyksessä keskeiset muutostekijät vuodelle 2026 ovat:

- Jää- ja uimahallijärjestelmien toiminnan varmistaminen 50 000 euroa
- Keskuskentän ja tekojään sähkökulut ja siivous 70 000 euroa
- Museokohteiden puutarhurin työsuhte 27 000 euroa

Investoinnit

	TP 24	TPe 25	INV 26	INV 27	INV 28	INV 29	Summa 26-29
Irtaimistoinvestoinnit	-341	-262	-100	-83	-65	-100	-348
Liikuntapaikkainvestoinnit	-8 875	35	-110	-900	-1 140	-400	-2 550

Keskeiset suoritteet ja tunnusluvut

Suorite	TP2022	TP2023	TP2024	TA2025	Tot. 1-6/2025	TAe2026
HYVINVOINNIN PALVELUALUE						
Liikunta ja kulttuuri						
Toimintakate €/asukas*	171,41 €	183,61 €	199,25 €			
Tapahtumien määrä (ml. digi)	1 124	822	736	752	559	1 097
Tapahtumien kävijämäärä (ml. digi)	79 830	65 455	56 883	55 800	31 948	67 800
Uimahallin kävijämäärä	174 405	232 092	230 783	260 000	129 700	242 000
Kirjaston käynnit yhteensä	478 332	555 374	615 704	530 000	327 819	550 000
Museokohteiden käynnit yhteensä	25 307	24 193	26 642	23 000	13 475	25 000
Liikunnan ja kulttuurin opetus- ja ohjaustuntien määrä	27 524	26 469	26 492	27 600	14 053	27 500
Taiteen perusopetuksen oppilaat	1 199	1 114	1 075	1 100	746	1 060
joista alle 18-vuotiaat					663	780
Varattavien liikuntapaikkojen käyttötunnit	75 143	76 975	76 696	80 000	40 533	80 000
Yhteisöllisyys ja elinikäinen oppiminen						
Toimintakate €/asukas*	75,71 €	83,79 €	55,22 €			
Asiakaskontaktit	41 139	60 425	66 489	58 950	29 427	52 800
Kotoutumispalveluiden asiakaskontaktit	2 236	4 024	5 629	3 650	2 258	3 600
Lapsiperhepalveluiden asiakaskontaktit	12 804	18 272	20 242	18 300	11 737	20 800
Nuorisotyön kontaktien määrä yhteensä	25 277	34 229	36 718	37 000	15 969	29 000
Asiakasmäärät						
Järvenpään opiston kurssilaisten määrä	9 507	10 758	11 419	10 700	5 938	11 600
Kotoutumisen tuen asiakasmäärä	0	120	95	100	79	100
Lapsiperhepalveluiden asiakasmäärä	738	704	658	650	366	600
Nuorisotyön asiakasmäärä yhteensä	145	248	298	272	145	272
Osaamis- ja työelämäpalveluiden työpajojen asiakasmäärä	92	78	99	80	66	100
Yhteisöpalveluiden asiakasmäärä	8 317	9 270	12 160	0	7 304	12 000
Pakolaisten vastaanotto/kuntapaikat	16	42	21	15	11	15
* Raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä						

Työttömyysturva- ja työllisyysalueosuus

Keskeiset palvelut

Henkilö- ja työnantaja-asiakkaille suunnattujen lakisääteisten työvoimapalvelujen järjestämisestä vastaa Keski-Uudenmaan työllisyysalue, jonka muodostavat Hyvinkään kaupunki sekä Nurmijärven, Tuusulan, Mäntsälän ja Pornaisten kunnat, Järvenpään kaupungin toimiessa vastuukuntana. Palvelujen rahoitus tulee kunnille yleiskatteellisena valtionosuusrahoituksena.

Muutokset toimintaympäristössä ja toiminnassa 2026–2029

Vuoden 2024 loppuun saakka kunnat vastasivat osittain vain työmarkkinatuen rahoituksesta, mutta velvoitteen laajennuttua vuonna 2025 kunnat vastaavat tulevaisuudessa myös työttömien työnhakijoiden perus- ja ansiosidonnaisten päivärahojen kustannuksista 100 työttömyyspäivästä alkaen yhdessä valtion kanssa. Tehtävän hoitamiseen ja kustannusten kehittymiseen vaikuttavat merkittävästi talouden suhdannevaihtelut, yleinen työmarkkinatilanne sekä muuttuvat lainsäädännölliset linjaukset.

Sitovat taloustavoitteet

TYÖTTÖMYYSTURVA JA TYÖLLISYYSALUEOSUUS 1000 €	TP 2024	TPE 2025	TA 2026	2027	2028	2029	Yht. 26-29
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-4 337	-12 010	-11 906	-11 439	-10 694	-9 838	-43 878
Toimintakate	-4 337	-12 010	-11 906	-11 439	-10 694	-9 838	-43 878
muutos-%		177,0 %	-0,9 %	-3,9 %	-6,5 %	-8,0 %	

Keskeiset muutokset vuodelle 2026 ovat:

- Vastuu lakisääteisten työvoimapalveluiden kustannuksista yhdessä muiden työllisyysalueiden kuntien kanssa huonossa työllisyystilanteessa

Vuodesta 2025 alkaen keskeinen muutos oli työllisyysalueen Järvenpään kaupungin maksuosuuden kirjaaminen sitovuustason alle. Sitovuustason nimi muuttui samalla vastaamaan uutta sisältöä muotoon ”työttömyysturva ja kaupungin työllisyysalueosuus”.

Keskeisen suoritteet ja tunnusluvut

Rahoitusvastuun laajentumisen ja työllisyysalueen toiminnan käynnistymisen myötä on tarkoituksenmukaista seurata työmarkkinatuen kuntaosuuskertymän lisäksi myös työttömyysturvan (peruspäivä- ja ansiosidonnainen päiväraha) kuntaosuuksien kertymää sekä työllisyysalueosuuden kehitystä.